

LR švietimo ir mokslo ministerija

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

Doktorantūros temų orientavimas į verslo poreikius: Industrinė doktorantūra

Viešosios konsultacijos

Doktorantūros studijų vykdymas įmonėse: įgyvendinimo galimybės ir iššūkiai Lietuvoje

ATASKAITA

Aurimas Gumbrys ir Ramunė Dirvanskienė

Vilnius

2018

Kuriame
Lietuvos ateitį

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Turinys

1	Santrumpos	3
2	Įvadas	3
3	Viešosios konsultacijos vykdymo metodologija	4
3.1	Pusiau struktūrizuoti interviu	5
3.2	Elektroninė apklausa	6
3.3	Fokus grupės	6
3.4	Apvalaus stalo diskusija.....	7
4	Viešosios konsultacijos vykdymo aprašymas	7
4.1	Inicijavimas.....	7
4.2	Vykdymas	8
4.3	Analizė ir vertinimas.....	11
4.4	Viešinimas	11
5	Išvados.....	12
6	Šaltiniai.....	13
7	Priedai	13

1 Santrumpos

Dr – mokslo daktaro laipsnis

LMT – Lietuvos mokslo taryba

LR – Lietuvos Respublika

LRVK - LR Vyriausybės kanceliarija

MITA – Mokslo inovacijų ir technologijų agentūra

MTEP – moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

ŠMM – LR švietimo ir mokslo ministerija

ŪM – LR ūkio ministerija

2 Įvadas

Teminio tyrimo „Doktorantūros studijų vykdymas įmonėse: įgyvendinimo galimybės ir iššūkiai Lietuvoje“¹ metu buvo nustatyti industrinės doktorantūros vykdymo principai, pagrįstas šių studijų aktualumas Lietuvai. Industrinės doktorantūros vystymas gali prisidėti sprendžiant eilę LR vyriausybės prioritetinių sričių įskaitant, bet neapsiribojant, mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo su privačiuoju sektoriumi skatinimu, Lietuvos įmonių MTEP potencialo didinimu bei į inovacijų kūrimą orientuotų tyrėjų kompetencijų ugdymu (17-osios LR vyriausybės programa, patvirtinta 2016 m. gruodžio 13 d. Nr. XIII-82). Remiantis esamos situacijos Lietuvoje ir gerosios užsienio šalių analizės² rezultatais, teminio tyrimo metu buvo suvarstomi įvairūs industrinės doktorantūros vykdymo modeliai. Atlikus konsultaciją (ŠMM, MITA, LMT, verslas ir akademinė bendruomenė) buvo nuspręsta, kad industrinės doktorantūra Lietuvoje galėtų būti vystoma LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo (toliau – LMT konkursinė doktorantūra) pagrindu. Pagrindinės šio sprendimo priežastys yra:

- i) LR mokslo ir studijų įstatyme numatyta galimybė per LMT organizuojamą konkursą doktorantūros vietą skirti įmonei (LR Mokslo ir studijų įstatymas, 2009 m. balandžio 30 d. Nr. XI-242; 77 straipsnio 10 punktas):
„Švietimo ir mokslo ministro patvirtintame tvarkos apraše numatytais atvejais konkurso būdu valstybės finansuojama doktorantūros vieta gali būti paskirta ir doktorantūros teisės neturinčiai mokslo ir studijų institucijai ar įmonei, vykdančiai doktorantūros krypties aukšto lygio mokslinius tyrimus ir (ar) eksperimentinės plėtros darbus ir dalyvaujančiai konkurse kartu su doktorantūros teise turinčia mokslo ir studijų institucija (institucijomis)“;
- ii) LMT konkursinės doktorantūros pagrindu kuriamas Industrinės doktorantūros modelis atitinka LR Vyriausybės programos įgyvendimo gaires (LR Vyriausybės programos įgyvendimo planas, 2017 m. kovo

---

¹ Doktorantūros temų orientavimas į verslo poreikius: Industrinė doktorantūra. Teminio tyrimo ataskaita. <http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2017/12/Industrin%C4%97-doktorant%C5%ABra.-Teminio-tyrimo-ataskaita.pdf>

² Gerosios užsienio praktikos apžvalga. <http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2017/09/GEROJI-U%C5%BDSIENIO-PRAKTIKA.pdf>

13 d. Nr. 167) - konkursinės doktorantūros tvarkos aprašas, kuriame numatomas verslo dalyvavimas doktorantūros procese, turi būti parengtas ŠMM iki 2017m. IV ketvirčio (2.3.2.2 darbas).

- iii) Galimybė LMT konkursinei doktorantūrai paraiškas teikiančioms įmonėms skirti papildomą, iki 50% studijų krepšelio kainos siekiantį, finansavimą ŪM lėšomis. ŪM lėšų skyrimo tvarka įmonėse atliekamiems doktorantų tyrimams turi būti numatyta iki 2018 II ketvirčio (2.3.2.4 darbas).

LMT konkursinės doktorantūros tvarkos aprašo rengimo metu buvo siekiama atsižvelgti į visų, su industrinės doktorantūros vykdymu susijusių, šalių nuomonę. Pasirinkto industrinės doktorantūros įgyvendinimo būdo tinkamumui įvertinti buvo nuspręsta vykdyti viešąją konsultaciją su akademinė bendruomene, LR institucijų ir MTEP veiklą vykdančių įmonių atstovais. Konsultacijos tikslas – parengti tvarią bei Lietuvos pramonės poreikius atitinkančią LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo tvarką. Konsultacijos metu buvo siekiama įvertinti industrinės doktorantūros poreikį, numatyti LMT konkursinio doktorantūros finansavimo tvarkos pokyčių poveikį industrinės doktorantūros studijų vystymui Lietuvoje ir nustatyti galimas šių studijų vykdymo Lietuvoje rizikas. Atliekant konsultaciją buvo taip pat viešinama industrinės doktorantūros galimybė įmonėse, suteikiama informacija apie dalyvavimo šiose studijose procedūras.

Laukiami viešosios konsultacijos tikslai:

- Įvertinti industrinės doktorantūros poreikį Lietuvoje;
- Įvertinti tyrimo metu numatytų LMT konkursinio doktorantūros finansavimo tvarkos pokyčių poveikį industrinės doktorantūros studijų vystymui;
- Nustatyti galimas rizikas kurios trukdytų šių studijų vykdymui;
- Viešinti industrinės doktorantūros vykdymo principus ir naudą;
- Viešinti kuriamus konkursinės doktorantūros tvarkos pokyčius įmonėse.

Laukiami tiesioginiai konsultacijos rezultatai:

- Įvykdyti 20 pusiau struktūruotų interviu;
- Įvykdyta 1 elektroninė apklausa;
- Suorganizuotos 2 fokus grupės;
- Įvykdytos 2 apskritojo stalo diskusijos.

Laukiami galutiniai konsultacijos rezultatai:

- Industrinės doktorantūros vykdymo principai pristatyti LR institucijų, akademinės bendruomenės ir verslo atstovams;
- Konsultacijos rezultatų pagrindu parengtas LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo tvarkos aprašas, kuriame numatyta galimybė įmonėms siūlyti doktorantūros temą bei dalyvauti pasiūlytos doktorantūros temos tyrimuose.

3 Viešosios konsultacijos vykdymo metodologija

Viešosios konsultacijos vykdymas susidėjo iš šių etapų: inicijavimas, organizavimas, vykdymas, analizė, vertinimas, viešinimas. Viešoji konsultacija „Doktorantūros studijų vykdymas įmonėse: įgyvendinimo galimybės ir iššūkiai Lietuvoje“, vyko taikant keturis konsultavimosi metodus: elektroninę apklausą, pusiau struktūruotus interviu, fokus grupes ir apvalaus stalo diskusiją. Taikant šiuos metodus laikytasi visų konsultacijos vykdymo etapų.

3.1 Pusiau struktūrizuoti interviu

Siekiant gauti ekspertines įžvalgas apie industrinės doktorantūros studijų įgyvendinimo Lietuvoje galimybes buvo taikomas pusiau struktūruoto interviu metodas. Šis konsultacijos metodas pasirinktas įvertinus jo privalumus: lankstumą, dinamiškumą, informacijos apimtį ir pobūdį. Pusiau struktūruotas giluminis interviu leidžia sukaupti maksimaliai galimą informacijos kiekį analizuojama tema. Interviu metu tyrėjas pristatydavo industrinės doktorantūros pricipus ir paprašydavo respondento įvertinti jų įgyvendinimo Lietuvoje galimybes. Respondentui buvo sudarytos sąlygos laisvai dėstyti savo mintis, tyrėjas į pokalbį įsiterpdavo tik siekdamas patikslinti respondento išsakytas įžvalgas.

Respondentai dalyvavę pusiau struktūruotuose interviu:

1. Arminas Varanauskas, ŠMM ministro patarėjas;
2. Daiva Keršienė, MITA tarptautinių programų skyrius vyriausioji specialistė;
3. Dr. Albertas Žalys, ŠMM studijų, mokslo ir technologijų departamento direktorius;
4. Dr. Erika Vaiginienė, Pokyčių tyrimų instituto tyrėja/įkūrėja;
5. Dr. Eugenijus Stumbrys, LMT mokslo politikos ir analizės skyriaus vedėjas;
6. Dr. Gediminas Kostkevičius, UAB Baltic Orthoservice direktorius;
7. Dr. Giedrė Šadeikaitė, Kauno technologijos universiteto tarp tautiškumo skyriaus vadovė;
8. Dr. Giedrius Viliūnas, ŠMM viceministras;
9. Dr. Jurgita Šiugždinienė, l.e. Kauno technologijos universiteto rektoriaus pareigas;
10. Dr. Leonas Balasevičius, Kauno technologijos universiteto doktorantūros mokyklos vadovas;
11. Dr. Linas Bukauskas, Vilniaus Universiteto Matematikos ir Informatikos fakulteto informacinių technologijų prodekanas;
12. Dr. Saulius Vengrys, Vilniaus Dailės Akademijos strateginės raidos prorektorius
13. Dr. Stanislovas Žurauskas, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vedėjos pavaduotojas;
14. Dr. Vilma Popovienė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vedėja;
15. Dr. Virginija Uksienė, Vilniaus Universiteto mokslo ir inovacijų departamento doktorantūros ir podoktorantūros skyriaus vedėja/ LMT projektų vadovė;
16. Giedrius Žunda, UAB Sicor Biotech gamybos direktorius;
17. Gintaras Vilda, Ūkio ministerijos viceministras;
18. Julius Paužolis, Fizikos instituto mokslo ir technologijų parko direktorius;
19. Kęstutis Šetkus, MITA direktorius;
20. Kristina Babelytė-Labanauskė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento technologijų skyriaus vedėja;
21. Marina Pociūtė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vyriausioji specialistė;
22. Monika Simaškaitė, Infobalt Lietuva švietimo ekspertė;
23. Paulius Vertelka, Infobalt Lietuva direktorius;
24. Prof. Dr. Eugenijus Butkus, ŠMM ministro patarėjas;
25. Prof. Habil. Dr. Antanas Čenys, Vilniaus Gedimino technikos universiteto mokslo ir inovacijų prorektorius;
26. Ričardas Valančiauskas, MITA tarptautinių programų skyrius vedėjas;

27. Saulė Mačiukaitė-Žvinienė, LR Prezidentės patarėja, Švietimo, mokslo ir kultūros grupė;
28. Unė Kaunaitė, LR Ministro Pirmininko patarėja švietimo, mokslo ir kultūros klausimais.

3.2 Elektroninė apklausa

Elektroninės apklausos (pasirenkamo atsakymo apklausos) metodas buvo pasirinktas dėl jo privalumo – galimybės įvertinti didelės apimties respondentų nuomonę apie konkrečius, tyrėjo iš anksto nustatytus, klausimus. Naudojant šį metodą buvo siekiama apklausti didelį kiekį MTEP veiklą vykdančių įmonių atstovų ir nustatyti industrinės doktorantūros poreikį Lietuvos įmonėse, įvertinti galimas, su šių studijų vykdymu susijusias, rizikas. Konsultacija vykdyta apklausiant „Intelektas LT“, „Intelektas LT +“ ir „Intelektas. Bendri mokslo–verslo projektai“ programose (2015 – 2017 m.) dalyvavusių įmonių atstovus. Respondentai buvo tiriami nedideliu kiekiu tikslių klausimų, išdėstytų privačioje „Google“ platformoje sukurtoje formoje³, kuria buvo pasidalinta elektroniniu paštu. Apklausos anketos pagalba taip pat buvo viešinami LMT konkursinės doktorantūros tvarkos pokyčiai leisiantys įmonėms siūlyti doktorantūros temą bei dalyvauti jos vykdyme, įmonių dalyvavimo šiose studijose sąlygos ir nauda. Apklausos formos buvo išsiųstos 248 įmonių atstovams (įmonių vadovams, įmonių mokslinių tyrimų vadovams ar įmonių žmogiškųjų išteklių skyrių vadovams) iš kurių 2017 m. gruodžio 19 d. – 2018 m. sausio 29 d. buvo sulaukta 24 atsakymų.

3.3 Fokus grupės

Pusiau struktūruoto interviu metodo pagalba gauti pasiūlymai buvo plačiau aptariami ir papildomi fokus grupių susitikimų metu. Pagrindinis šių konsultacijų tikslas – inicijuoti diskusiją kurios pagalba būtų nustatyti galimi industrinės doktorantūros principų įgyvendinimo būdai, rasti su šių studijų vystymu susijusių problemų sprendimo būdai. Skirtingais industrinės doktorantūros koncepcijos rengimo etapais buvo organizuojami dviejų fokus grupių susitikimai tiksliniams klausimams spręsti. Pirma, industrinės doktorantūros vykdymo principai buvo pristatyti ŠMM bei aptarta galimybė šias studijas įgyvendinti LMT konkursinio doktorantūros finansavimo tvarkos pokyčių pagrindu. Šioje fokus grupėje dalyvavo:

1. Dr. Giedrius Viliūnas, ŠMM viceministras;
2. Dr. Albertas Žalys, ŠMM studijų, mokslo ir technologijų departamento direktorius;
3. Dr. Vilma Popovienė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vedėja.

Antra, konkretūs, įmonių dalyvavimui doktorantūroje reikalingi, LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo tvarkos pokyčiai bei jų įtraukimo į ŠMM rengiama LMT konkursinės doktorantūros tvarkos aprašą galimybės buvo aptaromos fokus grupėje, kurioje dalyvavo šie ŠMM mokslo skyriaus ir LMT atstovai:

1. Dr. Vilma Popovienė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vedėja;
2. Dr. Stanislovas Žurauskas, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vedėjos pavaduotojas;
3. Marina Pociūtė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vyriausioji specialistė;

---

³ Doktorantūros studijų vykdymas Lietuvos įmonėse: poreikis ir iššūkiai. <https://goo.gl/forms/YyJ5klbgpWVGBNQH3>

4. Virginija Uksienė, Vilniaus Universiteto mokslo ir inovacijų departamento doktorantūros ir podoktorantūros skyriaus vedėja/ LMT projektų vadovė;
5. Prof. Dr. Eugenijus Butkus, ŠMM ministro patarėjas.

3.4 Apvalaus stalo diskusija

Industrinės doktorantūros vykdymas apima skirtingų institucijų/grupių kompetencijų sritis ir neišvengiamai reikalauja interesų derinimo tarp šių šalių. Siekiant inicijuoti diskusiją tarp LMT, MITA ir ŪM atstovų, kurios metu būtų dalinamasi pastebėjimais, patirtimi ir pasiūlymais bei ieškoma abiem institucijoms tinkamų industrinės doktorantūros įgyvendimo būdų buvo nuspręsta organizuoti apvalaus stalo diskusiją. Skirtingais industrinės doktorantūros koncepcijos rengimo etapais buvo organizuotos dvi apvalaus stalo diskusijos. Pirma, ieškant galimybių į rengiamą industrinės doktorantūros koncepciją integruoti ir ŪM verslo-mokslo bendradarbiavimą skatinančias priemones, buvo suorganizuota apvalaus stalo diskusija su ŠMM, LMT ir ŪM atstovais. Šioje diskusijoje dalyvavo:

1. Dr. Vilma Popovienė, ŠMM švietimo, mokslo ir technologijų departamento mokslo skyriaus vedėja;
2. Dr. Eugenijus Stumbrys, LMT mokslo politikos ir analizės skyriaus vedėjas;
3. Skirmantė Šlivinskienė, ŪM Inovacijų departamento Mokslo ir verslo bendradarbiavimo skyriaus vedėja.

Antra, siekiant supaprastinti doktorantūros temų paraiškų teikimo ir ekspertinio vertinimo procesus, su MITA, LMT ir LRVK atstovais buvo aptarta galimybė konsoliduoti abiejose institucijose vykdomus ekspertinio vertinimo procesus ir ŪM/MITA finansavimą skirti teigiamai LMT įvertintoms įmonių temoms. Šioje apvaliojo stalo diskusijoje dalyvavo:

1. Dr. Eugenijus Stumbrys, LMT mokslo politikos ir analizės skyriaus vedėjas;
2. Dr. Virginija Uksienė, Vilniaus Universiteto mokslo ir inovacijų departamento doktorantūros ir podoktorantūros skyriaus vedėja/ LMT konkursinės doktorantūros projektų vadovė;
3. Unė Kaunaitė, LR Ministro Pirmininko patarėja švietimo, mokslo ir kultūros klausimais;
4. Ričardas Valančiauskas, MITA tarptautinių programų skyrius vedėjas.

4 Viešosios konsultacijos vykdymo aprašymas

Viešoji konsultacija buvo vykdyta keliais etapais: inicijavimo, vykdymo, analizės ir vertinimo, ir viešinimo.

4.1 Inicijavimas

Pasirengimas viešosioms konsultacijoms prasidėjo inicijavimo etapu. Siekiant tinkamai pasirengti konsultacijoms buvo įvertinti turimi išteklių ir gebėjimai, numatyti industrinės doktorantūros studijų įgyvendinimui aktualūs klausimai, suinteresuotos grupės bei šių grupių lūkesčiai. Viešosios konsultacijos planavimui ir vykdymui numatyti žmogiškieji išteklių – 2 projektų vadovai. Numatytas viešosios konsultacijos vykdymo laikotarpis - 6 mėnesiai (2017 m. rugsėjis – 2018 m. vasaris). Pirmus tris mėnesius (2017 m. rugsėjis – lapkritis) abu projekto vadovai kartu planavo ir įgyvendino viešąją konsultaciją bei taip pat vykdė temos tyrimą dirbdami pilnu etatu. Nuo 2017 m. gruodžio mėn. viešąją konsultaciją įgyvendino ir šiam etapui reikiamą medžiagą rengė ir informaciją struktūravo vienas projekto vadovas dirbdamas pilnu etatu.

Konsultacijos aplinka:

Teminio tyrimo metu, atlikus užsienio gerosios praktikos analizę, buvo nustatyti industrinės doktorantūros vykdymo principai bei pagrįstas šių studijų aktualumas šalies prioritetų kontekste. Industrinės doktorantūros įgyvendinimas sudarytų prielaidas skatinti mokslo-verslo bendradarbiavimą, šalies pramonės inovatyvumą bei konkurencingumą. Norint, kad Lietuvoje diegiamos industrinės doktorantūros studijos būtų patrauklios suinteresuotoms šalims šių studijų vykdymo principai ir tvarka turi atitikti mokslo ir pramonės poreikius. Dėl šios priežasties rengiant doktorantūros tvarkos pakeičius svarbu atsižvelgti į akademinės bendruomenės ir verslo atstovų nuomonę, jų nuomonės pagrindu formuluoti ir vertinti industrinės doktorantūros principų įgyvendinimo būdus. Industrinės doktorantūros įgyvendinimas apima skirtingų už mokslą, inovacijas ir (ar) švietimą atsakingų, institucijų kompetencijų sritis. Rengiant doktorantūros tvarkos pakeičius, kurie sudarytų prielaidas sėkmingam industrinės doktorantūros vystymui šalyje yra būtina atsižvelgti į šių institucijų atstovų ekspertines įžvalgas, taip pat skatinti diskusiją visoms šalims priimtiniams sprendimams rasti.

4.2 Vykdymas

Per numatytą laikotarpį taikant pusiau struktūruotus interviu, elektroninę apklausą, fokus grupes ir apvalaus stalo diskusijas buvo įvykdyta viešoji konsultacija, kurios metu buvo gauti pasiūlymai dėl industrinės doktorantūros įgyvendinimo Lietuvoje. Skirtingais konsultacijos etapais buvo koncentruojamasi į šiuos aspektus:

1. Industrinės doktorantūros principų įgyvendinimo galimybės Lietuvoje;
2. LMT konkursinės doktorantūros pagrindu veikiančios industrinės doktorantūros vertinimas;
3. LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo tvarkos pakeičių, leisiančių vystyti industrinę doktorantūrą Lietuvoje, nustatymas ir vertinimas;
4. ŪM/MITA paramos skyrimo tvarkos doktorantūros vietą gavusioms įmonėms supaprastinimo galimybių vertinimas.

Žemiau pateikiami viešosios konsultacijos metu gauti pasiūlymai dėl industrinės doktorantūros vystymo Lietuvoje:

1. Nesant industrinės doktorantūros tradicijoms Lietuvoje sunku įvertinti, koks yra doktorantūros poreikis įmonėse, kokioje dalyje šalies įmonių gali būti išpildomi doktorantūros studijoms keliami akademiniai reikalavimai. Šiuos klausimus galima atsakyti pradėjus vykdyti industrinės doktorantūros pilotą.
2. Užsienyje industrinė doktorantūra lyginant su įprasta, akademinė, doktorantūra turi atskirus finansavimo šaltinius. Lietuvoje dar nesant industrinės doktorantūros tradicijos yra sunku pagrįsti tokios praktikos taikymui skirtas priemones ir todėl industrinė doktorantūros pilotas turės būti pradėtas įgyvendinti jau esamų priemonių tvarkos pakeičių pagalba.
3. LR mokslo ir studijų įstatymas sudaro prielaidas doktorantūros vietą įmonei skirti konkurso būdu per LMT. Pasiūlyta, kad industrinė doktorantūra Lietuvoje galėtų būti įgyvendinta LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo tvarkos pakeičių pagrindu.
4. Tikėtina, kad pradžioje industrinės doktorantūros populiarumas Lietuvos pramonėje augs nuosaikiai. Sėkmingam ir nuosekliam industrinės doktorantūros vystymui yra svarbu, kad kasmet vis didesnė pramonės įmonių dalis įsitrauktų į šių studijų vykdymą. Pasiūlyta, kad kasmet ŠMM nustatytų tik įmonėms skirtinų doktorantūros vietų skaičių. Nutarta, kad pirmais metais įmonėms bus skiriamos 5 doktorantūros vietos. Sekančiais metais šis skaičius galės būti didinamas pagal poreikį.

5. Siekiant, kad industrinė doktorantūra išliktų patraukli jos dalyviams, yra būtina užtikrinti kiek įmanoma paprastesnę doktorantūros vietų skyrimo įmonėms tvarką. Konsultacijos metu nustatyta, kad dėl bendrų bei eilės papildomų, tik įmonių paraiškoms taikomų reikalavimų, doktorantūros vietų skyrimo įmonėms tvarka gali tapti pernelyg sudėtinga ir nepatraukli jos dalyviams.
6. LR mokslo ir studijų įstatyme įtraukta sąlyga, kad doktorantūros vieta gali būti skirta tik „aukšto lygio“ MTEP veiklą vykdančiai įmonei, yra nepalanki industrinės doktorantūros vystymuisi. MTEP lygį yra sunku pagrįsti ir šis reikalavimas yra nepalankus didelei daliai įmonių, kurios industrinės doktorantūros pagrindu norėtų pradėti plėtoti savo MTEP. Tokios įmonės gali turėti industrinės doktorantūros poreikį, jos vykdymui reikalingos įrangos, bet formaliai dar nebūti laikomos „aukšto MTEP lygio“.
7. Industrinės doktorantūros tvarka turėtų būti kuo lankstesnė įmonės ir universiteto bendradarbiavimo sąlygų atžvilgiu. Universiteto ir įmonės dalyvavimo apimtis bei tam tikri įsipareigojimai konkrečios industrinės doktorantūros temos tyrimų atveju gali skirtis, todėl perteklinis santykių reglamentavimas „iš viršaus“ varžytų bendradarbiavimo galimybes ir darytų industrinę doktorantūrą mažiau patrauklią jos dalyviams. Konsultacijos metu pasiūlyta įmonės ir universitetui santykių nereglamentuoti ir leisti patiems nustatyti bendradarbiavimo sąlygas dvišalėje sutartyje, kurios projektas būtų pateikiamas kartu su paraiška doktorantūros vietai gauti.
8. LMT ekspertinio vertinimo metu didžiausią svorį turi „moksliškumo“ bei doktorantūros vadovo mokslinio produktyvumo aspektai, kurie nors ir yra svarbūs siekiant užtikrinti industrinės doktorantūros akademinę kokybę, visgi, yra palankesni universitetų tyrėjų teikiamoms paraiškoms. Konsultacijos metu pasiūlyta po ekspertinio paraiškų vertinimo įmonių ir universitetų paraiškas pagal suminius įverčius išdėstyti atskiruose sąrašuose. Pagal šią tvarką industrinės doktorantūros ir įprastos doktorantūros paraiškos nekonkuruotų tarpusavyje ekspertinio vertinimo metu. Taigi, net ir nesant tik industrinės doktorantūros vietų finansavimui skirto šaltinio, jos būtų skiriamos nepriklausomai nuo įprastų, akademinų, doktorantūros vietų.
9. Nors yra įprasta tyrėjo kompetencija vertinti mokslinių publikacijų skaičiumi, tai dažnai nėra tinkamas matas įmonės tyrėjo kompetencijai ar įmonės moksliniam lygiui įvertinti. Įmonėse atliekami tyrimai yra pirmiausia orientuoti į didelę pridėtinę vertę galinčio sugeneruoti produkto ar proceso sukūrimą, ne mokslinių publikacijų rengimą. Konsultacijos metu pasiūlyta, kad įmonės tyrėjo kompetencija turėtų būti vertinama platesne apimtimi nei mokslinių darbų skaičius. Nutarta įmonės tyrėjų kompetenciją vertinti pagal visų jų atliktų MTEP darbų sąrašą (patentai, sėkmingai įvykdyti projektai ir kt.).
10. Konsultacijos metu nustatyta, kad įmonių tyrėjų veiklos pobūdis dažnai yra nesuderinamas su doktoranto vadovui keliamais akademiniais reikalavimais. Dėl šios priežasties, įmonėse bus sunku surasti doktorantui vadovauti galinčius mokslininkus. Siekiant, kad reikalavimai doktoranto vadovui neužkirstų kelio įmonėms teikti paraiškas doktorantūros tyrimams, nutarta, kad doktoranto tyrimams įmonėje galėtų vadovauti ir universiteto tyrėjas (kai įmonėje nėra doktoranto tyrimams galinčio vadovauti tyrėjo).
11. Visapusiame industrinės doktorantūros temų įvertinimui yra svarbu, kad į paraiškas vertinančių ekspertų grupių sudėtį būtų įtraukti ir patirties pramonėje turintys tyrėjai. Konsultacijos metu, įvertinus LMT ekspertų grupių apimtį bei numčius tikėtiną įmonių paraiškų skaičių, pasiūlyta kad bent vienas iš dviejų, pirminį įmonių paraiškų vertinimą atliekančių ekspertų, turi turėti MTEP darbų patirties įmonėje.
12. Konsultacijos metu nustatyta, kad įmonių paraiškų vertinime numatytas temos „įgyvendinamumo“ kriterijus turėtų būti pakeistas į „galimybių doktorantūros temos tyrimams atlikti“ kriterijų. „Įgyvendinamumo“ kriterijus yra subjektyvus ir jį būtų sunku tiksliai įvertinti ekspertinio vertinimo metu. Šis kriterijus taip pat nėra palankus įmonėms, kurios gali turėti didelį

technologinio/metodologinio proveržio potencialą. Tuo tarpu „galimybių doktorantūroms tyrimams atlikti“ kriterijus leidžia įvertinti turimą infrastruktūrą bei kompetenciją ir užtikrina, kad tyrimų rezultatų pagrindu galės būti sėkmingai parengta disertacija doktorantūros tyrimų tema.

13. Industrinės doktorantūros koncepcijos kūrimo metu buvo pasiūlyta, kad mokslo institucijos dalyvavimas įmonės teikiamoje paraiškoje turėtų būti pakankama sąlyga temos „moksliskumui“ užtikrinti. Šiuo atveju galėtų būti ženkliai supaprastinamas įmonės teikiamų paraiškų ekspertinis vertinimas.
14. Industrinės doktorantūros koncepcijos kūrimo metu buvo pasiūlyta įmonės MTEP lygio ekspertinį vertinimą pakeisti konkrečiais kriterijais, kuriuos patenkinusiai ir su universitetu paraišką pateikusiai įmonei galėtų būti skiriama doktorantūros vieta. Italų pavyzdžiu, įmonė galėtų būti pripažinta turinti aukštą MTEP lygį, jeigu ji skiria 3% pajamų moksliniams tyrimams, bent 20% darbuotojų yra mokslo daktarai arba doktorantai, bei jei įmonė turi įregistruotų patentų. Šių ar panašių kriterijų pagalba vertinat įmonės MTEP būtų galima atsakyti įmonės MTEP lygio ekspertinio vertinimo, kas ženkliai supaprastintų industrinės doktorantūros paraiškų vertinimo procesą.
14. Siekiant, kad kuriama industrinės doktorantūros koncepcija taptų patrauklesnė verslui būtina joje numatyti ir kitų mokslo-verslo bendradarbiavimą skatinančių priemonių integracijos galimybes. Konsultacijos metu pastebėta, kad MITA paramai gauti yra atliekamas ekspertinis temų vertinimas, kurio kriterijai yra panašūs į LMT konkursinės doktorantūros ekspertinio vertinimo kriterijus. Konsolidavus MITA ir LMT atliekamus doktorantūros temų vertinimus, parama įmonėse atliekamai doktorantūrai būtų paskirstoma efektyviau. Pasiūlyta atsakyti MITA atliekamo ekspertinio vertinimo ir MITA paramą skirti savaime LMT konkursinės doktorantūros vietą gavusioms įmonių paraiškoms.
15. Siekiant, kad parama industrinės doktorantūros studijoms būtų skiriama tikslingiau, pasiūlyta įmonės paraiškų atveju vertinti siūlomų tyrimų (problemos) aktualumą įmonės MTEP lygiui.
16. Pasiūlyta, kad įmonei teikiant paraišką doktorantūros vietai gauti, įmonė turi įsipareigoti įdarbinti doktorantą studijų laikotarpiui.
17. Konsultacijos metu nustatyta, kad pagal galiojančius LR mokslo doktorantūros nuostatus ir universitetų doktorantūros reglamentus įmonių dalyvavimas koordinuojant doktorantūros studijas yra ribotas. Šiose dokumentuose turėtų būti sudaromos sąlygos doktoranto tyrimams vadovaujančiam, tačiau doktorantūros vadovui keliamų akademinį reikalavimų neatitinkančiam, įmonės tyrėjui dalyvauti sprendžiant su doktoranto studijų vykdymu universitete susijusius klausimus. Doktoranto vadovui įmonėje neatitinkant doktoranto vadovui keliamų akademinį reikalavimų jis galėtų vadovauti doktorantūros tyrimams su doktoranto vadovui keliamų akademinį reikalavimus atitinkančiu universiteto mokslininku.
18. Konsultacijos metu nustatyta, kad universitetuose esančių studentų atrankos tvarką riboja įmonės galimybės išsirinkti doktorantą jos pasiūlytos doktorantūros temos tyrimams. Galimybė dalyvauti doktoranto atrankoje yra ypač aktuali įmonėms. Įmonės pageidauja, kad jų doktorantūros temos tyrimus atliktų jų įmonėje jau dirbantis tyrėjas.
19. Konsultacijos su įmonių atstovais metu nustatyta, kad informacijos apie doktorantūros studijų tvarką trūkumas, universitetų akademiniai reikalavimai bei jose atliekamų tyrimų temos riboja aktyvesnį doktorantų dalyvavimą įmonių MTEP veiklose.
20. Konsultacijos su įmonių atstovais metu nustatyta, kad reikalavimas įdarbinti doktorantą keltų riziką industrinės doktorantūros vykdymui mažesnėse įmonėse/startuoliuose.
21. Konsultacijos su įmonių atstovais metu nustatyta, kad ryšių su universitetais trūkumas bei akademiniai universitetų reikalavimai kelia riziką industrinės doktorantūros vykdymui respondentų įmonėse.

4.3 Analizė ir vertinimas

Industrinės doktorantūros koncepcijos rengimo metu buvo atliekama viešoji konsultacija, kurios metu buvo siekiama iširti skirtingų suinteresuotų šalių (LR institucijų, verslo ir akademinės bendruomenės atstovų) požiūrį į industrinės doktorantūros įgyvendinimo Lietuvoje galimybes ir rizikas, bei numatyti visoms šalims priimtinius sprendimus. Viešosios konsultacijos metu informacija buvo renkama pasitelkiant pusiau struktūrizuotų interviu, fokus grupių, apvalaus stalo diskusijos bei elektroninės apklausos metodus. Konsultacijos metu gauta informacija buvo analizuojama ją lyginant tarpusavyje. Pirmame gautos informacijos sisteminimo etape informacijos lyginimas leido iširti industrinės doktorantūros įgyvendinimo galimybes Lietuvoje ir nustatyti tinkamiausius šių studijų principų įgyvendinimo būdus. Gautų pasiūlymų pagrindu buvo teikiamos rekomendacijos ŠMM dėl industrinės doktorantūros įgyvendinimo ir vykdymo. Antrame etape, siekiant rasti visoms šalims priimtinius sprendimus, buvo dalinamasi skirtingomis nuomonėmis, pozicijomis ir pasiūlymais tarp šalių. Apibendrinus ir suderinus skirtingus pasiūlymus buvo nustatyti industrinės doktorantūros vykdymui reikalingi doktorantūros vietos skyrimo ir finansavimo tvarkos pokyčiai bei sąlygos. Didelė dalis konsultacijos pagalba gautų pasiūlymų buvo įtraukti į ŠMM parengtą LMT konkursinės doktorantūros tvarkos aprašą⁴. Apraše nustatyta įmonių dalyvavimo doktorantūros programoje tvarka bei sąlygos yra schematiškai pavaizduotos Priede Nr. 2.

Viešosios konsultacijos įvertintos kaip veiksminga priemonė industrinės doktorantūros principų įgyvendinimo būdams nustatyti. Konsultacijos apimtis ir įvairių konsultacijos metodų taikymas leido nustatyti skirtingų šalių požiūrius industrinės doktorantūros atžvilgiu. Lyginant skirtingų suinteresuotų grupių pasiūlymus tarpusavyje buvo sudarytos sąlygos nustatyti bendrai priimtinius sprendimus. Konsultacija taip pat buvo veiksminga priemonė industrinės doktorantūros principų bei ruošiamų doktorantūros tvarkos pokyčių sklaidai.

Viešosios konsultacijos tikslai buvo pasiekti:

1. Įvykdyti 28 pusiau struktūruoti giluminiai interviu;
2. Įvykdyta MTEP įmonių elektroninė apklausa (24 respondentai iš 248, 9,7 % aktyvumas; Priedas Nr. 1.). Kadangi MTEP veiklą vykdančių įmonių apklausos aktyvumas nebuvo pakankamas reprezentatyviai imties analizei, jos rezultatai buvo panaudoti konkrečių respondentų nuomonei įvertinti;
3. Organizuotos 2 fokus grupės, kuriose dalyvavo 8 suinteresuotų šalių atstovai;
4. Įvykdytos 2 apskritojo stalo diskusijos, kuriose dalyvavo 7 suinteresuotų šalių atstovai.

4.4 Viešinimas

Viešosios konsultacijos rezultatai buvo viešinami tarp už švietimą, mokslą ir (ar) inovacijas atsakingų LR institucijų ir už jų ribų. Konsultacijos rezultatai buvo viešinami trimis etapais. Pirmą, konsultacijos su LR institucijomis, verslo atstovais bei akademinė bendruomene metu gauti pasiūlymai dėl industrinės doktorantūros įgyvendinimo galimybių bei vykdymo principų buvo viešinami ŠMM. Informacija ir siūlymais

---

⁴ Valstybės finansuojamų doktorantūros vietų paskirstymo konkurso būdu tvarkos aprašas. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ab7ce0b0058411e8b3e7ba9cffd043b1>

su ŠMM buvo dalintasi susitikimu bei diskusijų metu, išsiunčiant apibendrinančius elektroninius laiškus. Antra, nusprendus industrinę doktorantūrą Lietuvoje įgyvendinti LMT konkursinės doktorantūros tvarkos pokyčių pagrindu, viešosios konsultacijos pagalba buvo nustatyti ir viešinti industrinės doktorantūros įgyvendinimui reikalingi LMT konkursinio doktorantūros finansavimo tvarkos pokyčiai. Nustatyti argumentai ir jų dėka suformuluotos rekomendacijos buvo teikiamos ŠMM, LMT ir MITA viso LMT konkursinės doktorantūros tvarkos aprašo rengimo proceso metu. Trečia, apibendrinus šių institucijų pastabas buvo suformuluota bendra industrinės doktorantūros koncepcija, kuri buvo viešinama plačiai visuomenei. Kuriama industrinės doktorantūros koncepcija bei joje numatomi procesai buvo viešiami įmonių bei universitetų tarpe šiais būdais: susitikimų metu, „Verslo žinios“ straipsnio⁵ pagalba, žinutėmis ŠMM portale⁶ bei socialinėje paskyroje⁷, Kurk Lietuvai portale⁸. Tikslingą industrinės doktorantūros viešinimo funkciją atliko ir viešosios konsultacijos metu vykdyta elektroninė apklausa MTEP veiklą vykdančiose įmonėse⁹. Šios apklausos metu buvo pranešta apie kuriamą galimybę įmonėms dalyvauti doktorantūros procese bei nurodomi šių studijų vykdymo principai bei pagrindinės sąlygos. Parengta industrinės doktorantūros koncepcija buvo pristatyta ir dviejų renginių metu. Industrinės doktorantūros koncepcijos pristatymui buvo surengtas renginys ŠMM, į kurį buvo pakviesti visų suinteresuotų institucijų atstovai. Doktorantūros tvarkos pokyčiai, leisiantys doktorantūrą vykdyti įmonėse, buvo pristatyti Klaipėdos ekonominės plėtros agentūros (KEPA) surengtame renginyje Klaipėdoje, į kurį susirinko verslo atstovai bei Klaipėdos Universiteto akademinė bendruomenė.

5 Išvados

Atliktos viešosios konsultacijos rezultatas – suinteresuotų grupių nuomonę atspindintys pasiūlymai dėl industrinės doktorantūros principų įgyvendinimo Lietuvoje pateikti atsakingoms LR institucijoms. Apibendrinus konsultacijos metu gautus pasiūlymus, buvo pateiktos rekomendacijos ŠMM ir LMT dėl industrinės doktorantūros įgyvendinimui reikalingų doktorantūros tvarkos pokyčių. Numatyti pokyčiai įtraukti į ŠMM parengtą LMT konkursinio doktorantūros vietų finansavimo tvarkos aprašą. Konsultacijos vykdymo ir jos rezultatų viešinimo metu atkreiptas skirtingų LR institucijų atstovų dėmesys į industrinės doktorantūros studijas. Į industrinės doktorantūros koncepcijos rengimo procesą įtraukus skirtingų kompetencijų LR institucijų atstovus buvo sudaryti įrankiai šių studijų įvykdymo klausimams spręsti.

---

⁵ <https://www.vz.lt/ismani-lietuva/2017/12/14/industrine-doktorantura-bendram-darbui-suvienijo-mokslo-ir-verslo-atstovus>

⁶ http://www.smm.lt/web/lt/pranesimai_spaudai/lietuvoje-startuoja-naujoveindustrine-doktorantura

⁷ <https://www.facebook.com/SvietimoLRMoksloMinisterija/posts/1635291936516609>

⁸ <http://kurk.lt/projektai/doktoranturos-temu-orientavimas-i-verslo-poreikius/>

⁹ <https://goo.gl/forms/lodZ9JdaUOXMUGWB3>

6 Šaltiniai

17-osios LR vyriausybės programa. 2016 m. gruodžio 13 d. Nr. XIII-82

Konkursinės doktorantūros įgyvendinimo tvarkos aprašas, 2016 m. balandžio 20 d. Nr. V-113

LR Mokslo ir studijų įstatymas, 2009 m. balandžio 30 d. Nr. XI-242

Mokslo doktorantūros nuostatai, 2017 m. kovo 8 d. Nr. V-149

Valstybės finansuojamų doktorantūros vietų paskirstymo konkurso būdu tvarkos aprašas. 2018 m. sausio 30 d. Nr. V-80

7 Priedai

Priedas Nr. 1. Elektroninė MTEP įmonių apklausa „Doktorantūros studijų vykdymas Lietuvos įmonėse: poreikis ir iššūkiai“

http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2018/02/imoniu_apklausa_industrinisPhD.pdf

Priedas Nr. 2. Įmonių dalyvavimo LMT konkursinėje doktorantūroje tvarkos schema

